

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **V. B.**, bývajúceho v H., zastúpeného JUDr. A. H., advokátom v K., proti žalovanej **N.**, so sídlom v H., zastúpenej JUDr. E. Č., advokátkou v H., za účasti vedľajšej účastníčky **Sociálnej poisťovne – ústredie**, so sídlom v Bratislave, ul. 29. augusta č. 8-10, pobočka Humenné, Námestie slobody č. 58, o náhradu škody na zdraví s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 11 C 24/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26. novembra 2009 sp. zn. 12 Co 73/2009 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Humenné zo 14. júla 2009 č.k. 11 C 24/2007-885, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 26. novembra 2009 sp. zn. 12 Co 73/2009 v napadnutej časti výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v časti trov konania a rozsudok Okresného súdu Humenné zo 14. júla 2009 č.k. 11 C 24/2007-885 v časti výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá a vo výroku o náhrade trov konania a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Humenné na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Humenné rozsudkom zo 14. júla 2009 č.k. 11 C 24/2007-885 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 32 663,-- €. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania 34 112,65 €, zaplatiť na účet Okresného súdu Humenné trovy štátu 1 946,55 € a súdny poplatok 6 638,78 €, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie odôvodnil tým, že predmetom tohto konania ostal nárok žalobcu na odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia. Súd vo veci rozhodol teda len o sťažení spoločenského uplatnenia, nakoľko o bolestnom už bolo

rozhodnuté (žalobcovi priznané v rozsahu 3 261 990,-- Sk). Vo veku 35 rokov žalobcu došlo 5. novembra 2001 k pracovnému úrazu na prevádzke žalovanej – postriekanie horúcim polymérom (popáleniny 2. a 3. stupňa na 19 % povrchu tela). Žalobca je rozvedený a má jedno dieťa. Pred úrazom plnohodnotne prežíval svoj život, aktívne športoval, plával, hral futbal, tenis, basketbal, hokej a venoval sa lyžovaniu. Zapájal sa do spoločenského života. Chodil na rôzne kultúrne podujatia a do divadla. Následky úrazu sa u žalobcu prejavujú každodenne v jeho osobnom a pracovnom živote. Žalobca teda trval na mimoriadnom zvýšení odškodnenia sťažená spoločenského uplatnenia. V znaleckom posudku č. X. znalkyňa uviedla, že po pracovnom úraze (5. novembra 2001) došlo u žalobcu k poškodeniu zdravia z hľadiska psychického aj sexuologického. Následky sú jednoznačne v príčinnej súvislosti s utrpeným úrazom. Jeho spoločenský život je redukovaný, okrem zohavenia tváre, aj depresívnou poruchou, v rámci ktorej sa sociálne izoluje. Vyvíja sa hypochondricky a paranoidne, čo zhoršuje kvalitu jeho života, ako aj kvalitu života jeho blízkych. V dôsledku kozmetických defektov, najmä na tvári, sa mení správanie žalobcu a vzniká u neho sociálna izolácia, poruchy sebahodnotenia, vznikajú rezignačné životné postoje, obavy z odmietnutia, zosmiešnenia, ťažko znáša enormný záujem okolia pri zhliadnutí jeho výzoru. Súd ďalej v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia je založená na systéme tzv. bodového hodnotenia, to znamená, že vo výnimočných prípadoch je možné náhradu primerane zvýšiť aj nad stanovené najvyššie výmery odškodnenia vyplývajúce z § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťažená spoločenského uplatnenia. Dôvody hodné osobitného zreteľa je potrebné zohľadniť pri posudzovaní nároku za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia samostatne. Základné bodové hodnotenie bolo znalcami stanovené na 1640 bodov. Súd skonštatoval, že u žalobcu sú splnené podmienky na primerané zvýšenie sťažená spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Zvýšenie sťažená spoločenského uplatnenia na desaťnásobok odôvodnil tým, že obmedzenia žalobcu po úraze nastali v mladom, produktívnom veku a mali za následok zmenu jeho života po všetkých stránkach, najmä vplývali na jeho psychický stav, žalobca sa cíti menejcenný a zbytočný. Súd ďalej uviedol, že žalobca nie je odkázaný na nepretržitú pomoc inej osoby, je sebestačný. Žalobca nežije sám, ale v spoločnej domácnosti so svojou bývalou manželkou. Je poberateľom invalidného dôchodku a suma priznaného bolestného mu už bola vyplatená. Toto všetko mu umožní zmierniť nepriaznivé následky úrazu. Vo zvyšku súd žalobu zamietol. Uplatnené nároky považoval za nadhodnotené a neprimerané obmedzeniam, ktoré žalobca následkom úrazu má. O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 3 O.s.p., o trovách štátu podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

a o povinnosti žalovanej zaplatiť súdny poplatok rozhodol súd s poukazom na § 4 ods. 2 písm. d/ zákona č. 71/1992 Zb. a § 2 ods. 2 tohto zákona.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 26. novembra 2009 sp. zn. 12 Co 73/2009 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 32 663,-- € a vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti. V časti výroku o trovách konania zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania 28 392,94 € k rukám zástupcu žalobcu JUDr. A. H.. Žalobcovi zároveň uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy odvolacieho konania 1 995,33 € k rukám zástupkyne žalovanej JUDr. L. Č.. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia vo veci samej uviedol, že odškodnenie musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti. Pred úrazom žalobca riadne pracoval, vykonával aj práce v domácnosti, bol plne sebestačný, nebol odkázaný na pomoc iných, čo sa však v dôsledku úrazu zmenilo. Žalobca stratil spôsobilosť vlastnou prácou zabezpečiť materiálne podmienky rodiny, vyhýba sa spoločenským stykom, je vyradený zo sexuálneho života, pravidelne sa podrobuje ústavným liečbam na úpravu fyzického vzhľadu či stability duševného stavu. Žalobca poberá invalidný dôchodok, ktorý mu postačuje na zabezpečenie jeho životných potrieb. Nemožno však opomenúť tú skutočnosť, že určitú kompenzáciu žalobcovi poskytuje aj štát vo forme vyplácania invalidného dôchodku v čiastke 401 € mesačne. Žalobcovi bola poskytnutá kompenzácia bolestného, čo dáva určitý základ pre žalobcu na prispôbenie sa v budúcnosti v prípade zhoršovania sa jeho zdravotného stavu. V časti trov konania zmenil odvolací súd prvostupňové rozhodnutie. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v časti trov konania v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa v časti výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá a vo výroku o náhrade trov konania podal na podnet žalobcu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. b/, c/ O.s.p.). Navrhol zrušiť rozhodnutie krajského súdu a okresného súdu v napadnutých častiach a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Uviedol, že súdy sa dôsledne neriadili § 2 O.s.p., § 251 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z.z., § 196 zákona

č. 65/1965 Zb., § 1, § 2 ods. 1, § 4 ods. 1, § 7 vyhlášky č. 32/1965 Zb., § 142 ods. 3 O.s.p. Generálny prokurátor poukázal aj na porušenie § 157 ods. 2 O.s.p. Uviedol, že rozhodnutia súdov o výške odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia sú v rozpore s požiadavkou na primerané jednorazové odškodnenie a to z pohľadu relatívne ustálenej súdnej praxe. Žalobca v konaní poukazoval na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorými boli súdmi v menej závažných prípadoch poškodenia zdravia priznané vyššie násobky základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia ako v prípade odškodnenia žalobcu. Keďže vo veci konajúce súdy sa týmito rozhodnutiami v odôvodnení rozsudkov nezaoberali, neodôvodnili náležitým spôsobom, prečo a z akých dôvodov u žalobcu dospeli k odškodneniu len vo výške desaťnásobku základného počtu bodov. Ich rozhodnutia sú nepresvedčivé a zjavne nespravodlivé voči iným už prejednaným prípadom odškodnenia. Navyše v rozpore s právnou úpravou pri rozhodovaní o výške odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia súdy ustálili, že invalidný dôchodok a výška odškodnenia bolestného sú prostriedky, ktoré dostatočne zmiernia žalobcom utrpené následky pracovného úrazu a dávajú pre žalobcu určitý základ na prispôsobenie sa v prípade zhoršovania zdravotného stavu v budúcnosti. Preto ďalšia suma desaťnásobku odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia je podľa súdov považovaná za dostatočnú kompenzáciu. Generálny prokurátor nesúhlasil ani s rozhodnutím v časti trov konania (trovy prvostupňového konania ako aj trovy pred odvolacím súdom).

Žalobca sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadril.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky uviedla, že súdy oboch stupňov vec správne právne posúdili. Navrhla, aby dovolací súd mimoriadne dovolanie zamietol.

Vedľajšia účastníčka na strane žalovanej navrhla mimoriadnemu dovolaniu nevyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení

s § 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na obsah mimoriadneho dovolania ako aj zákonnú povinnosť podľa § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným. V konaní o mimoriadnom dovolaní neboli procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. namietané, tieto neboli ani zistené.

Vzhľadom na obsah mimoriadneho dovolania, dovolací súd osobitne skúmal, či konanie nebolo postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Generálny prokurátor namietal v mimoriadnom dovolaní nepreskúmateľnosť rozhodnutí súdov, resp. nedostatok dôvodov.

Vady konania vymedzené v § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, toto právo zaručujú v podmienkach právneho

poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Odôvodnenie rozsudku súdu (prvého stupňa aj odvolacieho) musí mať náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. V odôvodnení rozhodnutia musí súd spôsobom **logicky kompaktným a bez rozporov a vnútorných protirečení vysvetliť**, k akým skutkovým zisteniam dospel, ktorú právnu normu a z akých dôvodov aplikoval a ako ju interpretoval. Ak rozhodnutie súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je nepreskúmateľné.

V danej veci súdy oboch stupňov na jednej strane konštatovali, že dôvody hodné osobitného zreteľa je potrebné zohľadniť pri posudzovaní nároku za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia samostatne. Na strane druhej však naopak konštatovali, že žalobca poberá invalidný dôchodok, ktorý mu postačuje na zabezpečenie jeho životných potrieb. Určitú kompenzáciu poskytuje žalobcovi aj štát vo forme vyplácania invalidného dôchodku v čiastke 401 € mesačne. Žalobcovi bola poskytnutá kompenzácia bolestného, čo dáva určitý základ pre žalobcu na prispôbenie sa budúcnosti v prípade zhoršovania sa zdravotného stavu. Formulácia dôvodov rozhodnutí súdov vzhľadom na uvedené nie je súladná a pri jej

gramatickom a logickom výklade je i protirečivá. Zákomom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozhodnutí, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Dovolací súd na základe vyššie uvedeného dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa požiadavkám ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. (v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.) nevyhovuje.

Pre úplnosť sa dodáva, že náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sú dve relatívne samostatné zložky náhrady škody na zdraví. Oba druhy odškodnenia sú náhradou tzv. nemateriálnej ujmy a majú slúžiť na to, aby si postihnutý mohol obstarat' náhradné pôžitky na vyrovnanie prežitých a prežívaných utrpení, strastí a obmedzovania v živote. Ide o nároky rýdzo osobnej povahy, ktoré sa odškodňujú jednorazovo. Zvýšenie odškodnenia u oboch nárokov treba posudzovať jednotlivo, pri každom nároku zvlášť (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. júna 2009 sp. zn. 5 Cdo 20/2009).

Dovolací súd ďalej k námietke generálneho prokurátora, že súdy nezohľadnili pri rozhodovaní žalobcom v priebehu konania predkladané rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, uvádza, že súdy sa musia logicky a presvedčivo vysporiadať aj s ustálenou judikatúrou, pretože skutočnosť, že súd bez vysvetlenia opomenul zohľadniť pre účastníka konania priaznivú judikatúru, sama osebe významne oslabuje presvedčivosť písomného vyhotovenia jeho rozsudku, taktiež ide o jav, ktorý oslabuje predvídateľnosť súdneho rozhodovania, a preto ju v rozhodovacej praxi súdov nemožno tolerovať (porovnaj napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. decembra 2010 sp. zn. 2 Cdo 48/2010).

Nedostatok alebo nezrozumiteľnosť dôvodov rozhodnutia predstavuje závažné procesné pochybenie súdu spočívajúce v odňatí možnosti účastníkovi konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v nadväzujúcej časti trov konania (zmeňujúca časť rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania pred súdom prvého stupňa, časť o trovách pred odvolacím súdom) ako aj rozsudok súdu prvého stupňa v časti výroku,

ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá a vo výroku o náhrade trov konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 1, 3 O.s.p.). Vzhľadom na dôvod zrušenia sa dovolací súd nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v mimoriadnom dovolaní. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa ani vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2011

JUDr. Martin Vladík, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová